

Konopljan

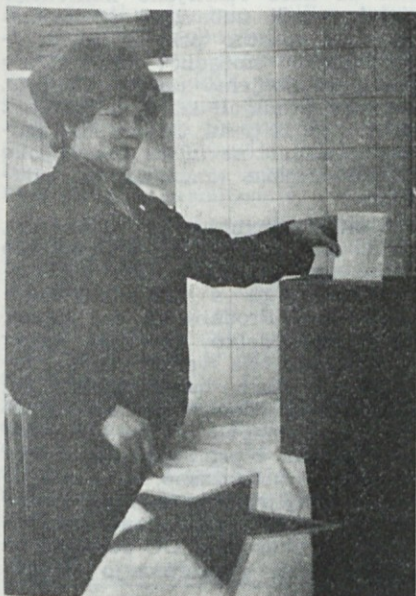
induplati

glasilo delovne organizacije

induplati jarše

LETO XXVIII.

ŠT. 1, JANUAR 1979

Sprejeli smo

Rezultati referendumov

Dne 21. 12. 1978 so se zaposleni v TOZD Proizvodnja in v TOZD Konfekcija z referendumi odločali o predlogu samoupravnega sporazuma o delitvi premoženja med TOZD Proizvodnja in TOZD Konfekcija, o predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju v Poslovno skupnost bombažne industrije Jugoslavije (referendum se je izvedel za zaposlene v TOZD Proizvodnja) ter o predlogu sprememb in dopolnitev Pravilnika o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v TOZD Konfek-

cija (referendum se je izvedel za zaposlene v TOZD Konfekcija).

Vsi referendumi o navedenih predlogih so bili sprejeti z večino glasov vseh zaposlenih v posameznem TOZD. V TOZD Proizvodnja sta bila referenduma sprejeta z 58,9% oz. 59,9% večino glasov vseh zaposlenih, v TOZD Konfekcija pa je kljub veliki odsotnosti za sprejem predlogov glasovalo 147 oz. 150 zaposlenih, kar pa še vedno predstavlja zahtevano večino za sprejem.

Matjaž Pavlin

Sporazumevanje in prodaja

Ob koncu leta se vedno radi ozremo nazaj, da pregledamo če smo storili vse, kar smo hoteli in kar bi morali. Toda v preteklem letu ni bila naša naloga samo klasična realizacija, ampak tudi dogovori na osnovi dohodkovnih odnosov med našo delovno organizacijo in trgovino. Ta zavest je bila vse leto prisotna. Bile so pa tudi objektivne težave. Oblikovati bi morali maloprodajne cene, ki se ne bi razlikovale od cen naših izdelkov, ki so že na trgu. Zato bi moral biti že sprejeti zakon, ki bi nam pomagal oblikovati maloprodajne cene; ta naj bi ščitil proizvajalca in potrošnika. Seveda tudi tokrat ne bo šlo brez težav. Vse DO so čakale na to pomoč, še zlasti trgovinske in niso sklepale dogovorov. Posledica tega je bila, da niso v novembru in decembru kupovali v normalni količini. Za to dogovarjanje bo potrebno močno angažirati širok krog delavcev, znani morajo biti problemi v proizvodnji in trgovini, pogumno moramo uresničevati dogovorjene odločitve, ki

bodo usmerjale zlasti denarne tokove, kar naj bi pozitivno vplivalo na skupne dohodke.

V preteklem letu ni bilo tako

skokovite rasti prodaje kot smo bili vajeni v preteklosti — kar po 50 milijonov din letno. V poslovnem

Nadaljevanje na 2. str.

PO699/1981

Slavnostna akademija

V petek, 15. decembra 1978, bolj ali manj točno na dan ustanovitve strokovnega društva inženirjev in tehnikov tekstilcev, so priredili v mali dvorani »Pri Repovžu« v Domžalah slavnostno akademijo. Do pričetka ob 17. uri se je zbralo 92 članov (vseh je 156). Z pozdravom navzočim in s pristrčno dobrodošlico vsem je uradni del srečanja začela predsednica društva dipl. ing. Daliborka PODBOJEVA. O zgodovini društva je govoril Otmar LIPOVŠEK in dal temu povzetku naslov »Teh naših 25 let«. Osrednja misel, okrog katere je spletal zgodovino društva od ustanovitve do danes; je bila: petindvajset let je predolga doba, da bi kronološko našteval vse dogodke. Dejstva pa potrjujejo, da je vsako vodstvo društva v tem času opravilo svoje delo bolj ali manj uspešno, kar je bilo največkrat odvisno od drugih, nestanovskih dejavnikov, vendar solidno, kar je zagotavljalo obstoj in nadaljnje delo društva.

Lipovšek se je v svojem referatu spomnil tudi umrlih članov (Lipovec, Korče, Vrtačič, Zornada, Spur, Zarnik in Cvek).

Od gostov je člane najprej pozdravil in jim k jubileju čestital predsednik skupščine občine Domžale tovariš Jernej LENIČ. Tritisoč delavcev — tekstilcev, je rekel, ustvarja dohodek in uresničuje zastavljene naloge. Kljub težavam, s katerimi se srečujejo, jim je treba k doseženim uspehom čestitati, ti uspehi pa so rezultat uspešnega sodelovanja delegatskega samoupravljanja in strokovnega vodstva inženirjev in tehnikov tekstilcev.

Tovariš Tone TADEL je pozdravil zbor v imenu republiškega od-

bora DITT Slovenije ter v kratkem in prisrčnem stilu izrekel čestitke jarškemu društvu.

Inženir Irena PIRC je sporočila pozdrave in čestitke kolegov in društva Svilanit — Kamnik.

Predsednica ing. Podbojeva je nato prebrala sklep upravnega odbora društva o podelitvi priznanj in knjižnih nagrad tistim, ki so bili od ustanovitve društva do dneva slavitve 25-letnice najbolj aktivni. Te nagrade so prejeli: Vida ANDROMAKO, ing. Helena BREZNIKOVA, Janez BANIK, ing. Srečo BERGANT, Herman BREZNIK, Franc JERAJ, Otmar LIPOVŠEK, Kamilo MARINC, Emil MAVER, ing. Jože PODPEŠKAR, Jože POGACNIK, ing. Daliborka PODBOJ, Matija SVOLJSAK in Lado ZABUKOVEC.

V kulturno-koncertnem delu akademije so nastopili »oktet TOSAMA«, godalni kvartet pod taktirko tovariša Tomaža Habeta in recitator. Točke programa je povezoval tovariš Alojz PUŠLAR in se na koncu slavnostnega dela zahvalil za udeležbo in vse povabil na proslavo 50-letnice društva, ki bo leta 2003.

Srečanje se je nadaljevalo z večerjo, kateri je sledila glasba s plesom. Trajalo je še nekaj ur ali do takrat, ko so zadnji akordi izzveneli v sicer še živahno noč. Tekstilci znajo delati, to so z rezultati svojega dela dokazali. Znajo se tudi poveseliti, žal se to premalokrat (v zadnjem času) zgodi. Upajmo, da ne bo treba do prihodnjega, tako uspešnega in prijetnega srečanja čakati na petdesetletnico.

O. Lipovšek

Nadaljevanje s 1. str.

letu 77 smo prodali in proizvedli v vrednosti 333 milijonov din izdelkov, medtem ko v letu 78 za 325 milijonov din. Seveda se v teh mesecih giba tudi proizvodnja naših dveh tozdov, saj je že prišlo skrajša v tradicijo, da delamo z minimalnimi zalogami gotovih izdelkov — zato so seveda naši roki dobave nekoliko daljši.

Za leto 1978 smo z velikim optimizmom planirali prodajo in proizvodnjo pa smo jo morali v polletju zmanjšati za 11%, saj smo morali za našo razširjeno konfekcijo tkanino tudi nabavljati (ti izdelki so nam dodatno prinesli za vrednost ca. 60 milijonov din). Kljub temu pričakujemo dobre rezultate, saj smo prodajali izbrane izdelke z dobrim pokritjem. Upamo na ugoden rezultat ne glede na visoke fiksne stroške (amortizacija, anuitete).

Zlasti pomembna je ugotovitev, da so naši izdelki, naš desigen zelo dobro sprejeti na našem jugoslovanskem trgu s tako različnimi zahtevami. Prodali bi več zaves, več naših izdelkov saj vsak mesec ugotavljamo, da veliko nismo dobavili, ker nismo uspeli izdelati. Žal se naših neizdovav loti konkurenca in skuša napolniti vrzel. To vemo in sodelavci v proizvodnji so s tem seznanjeni pravočasno, da bomo po naših zmogljivostih povečali proizvodnjo. Edino z garniturami nam nekatere konkurenčne DO posegajo na tržišče zlasti s spretnostjo in nižjimi cenami.

Seveda je pri naših sezonskih izdelkih zelo pomemben rok izdelave, posebno šotorov. Letos smo kasnili s proizvodnjo in kljub odlični kvaliteti jih trgovina po sezoni ni mogla več posredovati kupcem. Montažna ekipa se je s koridorji izredno dobro uveljavila, kar je pomembno, saj imamo vedno več naročil. Prizadevati si moramo, da bomo ob novih pogojih izdelali še več te vrste izdelkov.

Tako pričakujemo, da smo za leto 1979 pripravljene, saj smo pri planiranju upoštevali vse potrebne elemente: zahteve trga in kupcev, možnosti izdelave (zato smo planirali po strojih), kapacitete, pravočasno nabavo surovin, roke dobav, kakor tudi rentabilnost izdelkov.

Posledica tega pa bo tudi, da nam bodo poslovni partnerji pravočasno nudili usluge. Kvaliteto, ki jo seveda visokovredni izdelki naše delovne organizacije zahtevajo, pa bo po vsej verjetnosti pospeševal tudi nov pravilnik o nagrajevanju.

Seveda nam pa poleg vseh raziskav trga, prizadevanju za ugoden plasman in zadovoljitev protrošnikov ostane poglavitna naloga:

Sporazumevanje na osnovi dohodkovnih odnosov s trgovino širom naše domovine.

Avgust Orehek, dipl. ing.

25 let tovariške samopomoči

1. 1. 1979 je minilo točno 25 let odkar je bila pri naši sindikalni podružnici osnovana »Tovariška pomoč«, kot so pobudniki in ustanovitelji takrat imenovali poseben sklad za samopomoč med delavci. V okrožnici sindikalne podružnice z dne 13. 2. 1954 beremo, da je bil imenovan prvi odbor, v katerem so bili Edi Rojc — predsednik, Cilka Koncilja — blagajnik in članice odbora Lojzka Zupan, Rezka Juratovec in Zinka Požar.

Zanimivo je, da so prva sredstva sklada »Tovariške pomoči« tvorili poleg dotacije sindikata tudi sredstva, ki so se nabirala od »kazni« na kvaliteto v tkalnici in predilnici.

V začetku je bilo veliko težav, zlasti zaradi nezaupanja ljudi, zato je moral takratni predsednik odbora in zlasti predsednik sindikalne podružnice tov. Ivan Deržič, velikokrat posredovati in prepričevati, da je ideja in organizacija končno zaživela in uspela v korist delavcev naše delovne organizacije.

V času 25 let delovanja je res »samopomoč« dosegla svoj namen in postala tudi finančno močna, kar lahko ponazorim z naslednjimi številkami: v času od 1. 1. 1978 do 30. 11. 1978 je bilo prihodkov za 2.882.755,35 din, iz blagajne pa je šlo 2.784.681,35 din. K vsemu temu je pripomoglo številno članstvo, in sicer ima TOZD Proizvodnja 497 članov, to je 85% od vseh zaposlenih, TOZD Konfekcija 243 članov — to je 83%, Maloprodaja 15 članov — 71%, Restavracija 95% in Skupne

službe 155 članov, to je 91% vseh zaposlenih.

Člani odbora, izvoljeni v letu 1978, se držimo samoupravnega sporazuma iz leta 1975 (14 strani), ki je v bistvu ohranil prvotni namen iz leta 1954. Vsak mesec se dva dni pred izplačilom rednega OD zberemo na kratki seji, pregledamo in rešujemo prošnje prosilcev. Mesečno je tudi do 60 prosilcev, v skupnem znesku do 27 starih milijonov.

Na koncu ne smemo pozabiti, da imajo za uspešno poslovanje veliko zaslug nekateri požrtvovalni sodelavci, posebno dolgoletna blagajničarka tov. Pepca.

Naša »samopomoč« je mnogim delavcem pomagala prebroditi marsikatero hudo krizo in si je zato pridobila polno zaupanje. To pa je najbolj trden in zanesljiv kapital tega humanega delavskega sklada. In želja vseh nas je, da bi še naprej tako uspešno pomagal, kadar smo pomoči potrebni.

Predsednica TP
Albinca Kosmač

Novo uredništvo

S prve seje novega uredniškega odbora in izdajateljskega sveta Konoplana.

21. 12. 1978 so se prvič sestali novoimenovani člani uredniškega odbora in izdajateljskega sveta našega tovarniškega glasila. Seji so prisostvovali tudi dosedanji člani uredništva.

Uvodoma se je urednica zahvalila za trud in požrtvovalnost dosedanjim članom, zlasti še tistim, ki pri urejevanju ali dopisovanju sodelujejo že dolgo vrsto let (Cilka Mrdjenovič, Janko Ukmar, Ivo Sešek, Franc Jeraj, Ingo Paš, Marica Jerman, Branko Novak, Marija Jereb, Daliborka Podboj in drugi).

Nato je novim članom zaželela uspešno sodelovanje v njihovem mandatu.

Novi člani uredniškega odbora so:

Daliborka Podboj
Alojz Pušlar
Marinka Grošelj
Majda Vrhovnik
Marija Jemc
Janez Kosmač
Cilka Mrdjenovič (ponoven mandat)

Redakcijski odbor:

Janko Ukmar (ponoven mandat)
Ingo Paš (ponoven mandat)
Ivana Seifert (urednica)

Izdajateljski svet:

Jože Klešnik
Tone Videnšek
Zdenka Seliškar
Otmär Lipovšek
Majda Škrinjar
Branko Novak (ponoven mandat)
Franc Jeraj (ponoven mandat)

Po družbenopolitični funkciji v izdajateljskem svetu sodelujejo:

Mirjana Kavčič, sekretar OOKZ
Anton Ručigaj, predsednik IO KOOS

Janez Cerar, predsednik koord. odbora OO ZSMS

Marica Jerman, predstavnik obč. družbenopol. organ.

Jože Knep, predstavnik KS in Srečo Bergant, direktor DO.

Na sestanku so člani ocenili zadnjo številko Konoplana in nasplošno vsebino glasila v lanskem letu.

Poglobiti bo potrebno zlasti vsebinsko problematiko informiranja.

Potem, ko so se dogovorili o programu za naslednjo številko, so se razpravljali o povišanju naklade in stroškov izdajanja Konoplana, glede na to, da po sklepu DS DO z januarjem vsi delavci Iduplati dobijo glasilo brezplačno.

Sklenili so, da urednica zahteva v tiskarni predračun stroškov. Po potrebi se bodo člani uredništva še enkrat sestali pred izdajo nove številke.

Urednica

Nesreče pri delu v decembru

Tudi zadnji mesec preteklega leta so se v zvezi z delom ponesrečili štirje naši sodelavci. Tri nesreče so bile v DO, ena pa na poti na delo. Po obliki je bila ena težja nesreča, ostale pa so bile lažje. Vzroki in opisi nesreč ter iz katere organizacijske enote so bili ponesrečenci, so naslednji:

OE predilnica:

IVAN KOBILICA je dne 4. 12. šel po stopnicah v hodniku predilnice. »Nerodno« je stopil, klecnil in si zvil desno nogo v gležnju.

REGINA PEČE je 18. 12. predla prejo na predilnem stroju na način kot to opravlja že vrsto let. Pri samodejnem pretegu preje se je trak pričel navijati okoli osi prvega vretena. Napako pri predenju je hotela popraviti, zato je z roko prijela trak in ga hotela pretrgati, saj ima trak zelo majhno trdnost na večji dolžini. Na dolžini nekaj cm pa je trdnost precejšnja. Trak se je zvil okoli prstanca leve roke, zato je sunkovito potegnila z roko k sebi,

pri tem pa ji je odtrgalo prvi členek na omenjenem prstu.

OE konfekcija:

OLGA CERAR je dne 20. 12. opravljala v skladišču konfekcije inventuro blaga. Pri dviganju bale blaga je z nohtom mezinca zadela ob rob bale tako močno, da se je noht zakrivil in se držal prsta samo še v korenu, zato ji ga je zdravnik odstranil.

OE pripravljavnica:

ANGELA BERNJOT se je dne 18. 12. peljala s kolesom na delo kot običajno. Na nasprotni strani ceste pri naši kolesarnici je stopila s kolesa in šla peš ob kolesu čez cesto na prehodu za pešce. Ravno takrat pa je z večjo hitrostjo od dovoljene pripeljal iz smeri Jarš avtomobilist, zadel ob njeno kolo in ga močno poškodoval, njo samo pa zadel, da je padla. Lažje si je poškodovala obe nogi.

Brane Zupan

Prišla sem s Prekmurja

Pretekli mesec je odšlo v pokoj šest naših delavcev. V pogovoru so obujali spomine...

15. decembra letos so se v posebni sobi naše restavracije zbrali na poslovilnem srečanju upokojenci Induplati, ki so se upokojili od oktobra dalje:

Franc ADAMIČ (DSSS), Marija TOMC (previjanje), Kati POGAČAR (previjanje), Cilka FARIC (čiščenje sur. tkanin), Franc DEČMAN (vzdrževanje), Alojzija URŠIČ (konfekcija).

Kot vedno je lepo pripravljena soba pričakala domače goste. Bilo jih je le šest. Nas ostalih — neupokojencev pa tudi mi bilo preveč: tov. Janko Ukmar, tov. Janez Rainer, tov. Lojze Pušlar, predsednik DS DO — tov. Franc Petaci, tov. Matjaž Pavlin, fotoreporter — Janez Kosmač in urednica. Med domačimi beseda hitro steče, in tako je bilo tudi tokrat.

Po uvodnih besedah, ki jih je upokojencem namenil tov. Ukmar v imenu tov. direktorja, ki izjemoma tokrat ni mogel prisostvovati, in po podelitvi denarnih nagrad, so v sproščnem in pristrčnem vzdušju prijateljsko kramljali in obujali spomine. Da, vsak od njih jih ima za debel zgodovinski roman!

FARIČEVA Cilka je pripovedovala:

»Prišla sem s Prekmurja in se najprej zaposlila na posestvu oz. vrtarniji, ki je bila takrat last imetnika nekdanjega mlina, veleposestnika Majdiča. Spominjam se, kako sem takoj po vojni stanovala v majhni sobici današnje restavracije, ki je bila takrat še privatno stanovanje.

Stavba predilnice je bila še v gradnji. Pri gradbenih delih je bil tudi moj mož in prišla sem pravzaprav zaradi njega.

Na posestvu sem delala tri leta. Bilo je težko delo, saj smo delali po 10 ur dnevno, pri tem pa nisem imela urejenega varstva za otroka.

Se sedaj imam živo v spominu, kako sem nekoč med delom na vrtu

lišala neusmiljeno jokati mojega malega v sobi, pa nisem upala ponj, da bi ga utolažila. Stane (Kramberger), ki je bil takrat še mlad pobič in je kot vajenec delal v vrtarniji, me je vprašal, če ne bom šla k otroku. Ko sem mu rekla, da ne upam zapustiti dela, je izginil in se čez čas prikazal z dojenčkom v košari na vrtu. Ja, po tem dogodku je bil Stane večkrat varuška mojim otrokom! Stane, se spominjaš?!«

Pristrčen, topel smeh je razjasnil obraza obeh starih prijateljev. Nagajiv kot pred tridesetimi leti!

PODGORSKOVA Kati pa je povedala:

»Imam 30 let delovne dobe. V predilnici sem delala 16 let, potem pa ostala leta v pripravljalnici.

Nekaj časa se na pripravljalnico sploh nisem mogla privaditi. Zadnja leta pa sem bila prav zadovoljna.

Prav gotovo bom nekaj časa pogrešala tovarno in tega reda, ki sem ga bila do sedaj navajena. V začetku bo doma dolgčas. Pa bo že šlo!

Pozdravite moje sodelavke in sodelavce! Pa veliko sreče in delovnih uspehov v naslednjih letih jim želim!«

»Joj, jaz sem pa bila že dvakrat »intervjuvana«, pa že ne vem, kaj bi povedala!« je vzkliknila TOMČEVA Marija. »Napišite, da vse sodelavke lepo pozdravljam in jim želim veliko zdravja in sreče!«

Lojzka URŠIČEVA pa je povedala:

Franc Dečman — zdravje je največ...

»Da sem šla v pokoj sem v toliko srečna, ker sem bila celo delovno dobo kar naprej boleha. Večkrat sem morala v bolniško, kar ni bilo nič prijetno. Večkrat sem bila operirana in vesela sem, da sem sploh pokoj dočakala.

V Induplati sem delala 32 let. Bili so težki trenutki in dnevi, bili pa so tudi srečni in veseli. Povedati moram, da sem zelo hvaležna mojemu šefu, tov. Rainerju, ki je bil in je zelo razumevač človek.«

Tov. Franc DEČMAN je delal v vzdrževanju. »Ves čas sem delal v kotlarni, 15 let,« je rekel. »Se prej sem pa delal v Papirnici na Količevem. Če bi bil zdrav, bi raje delal kot pa šel v pokoj. Če zdravje ne dopušča, pa res ne moreš! Lahko rečem, da sem se tu dobro počutil, pa tudi s svojimi predpostavljenimi sem se razumel. Najraje bi videl, da bi bil zdrav — zdravje je največ, kar si človek lahko želi!

Pozdravljam svoje sodelavce in jim želim veliko zdravja in sreče v novem letu.«

Tov. Franc ADAMIČ mi je zaptopljen v pogovor z Lojzko zaklical: »Saj sem že zadnjič povedal! Kar isto napišite ali pa malo skrajšajte in še malo dodajte — pa bo!« Ideja ni slaba, sem si mislila, s smehom zaprla beležko in se jima priključila v kramljanju.

Ob koncu tega zapisa želim našim upokojencem še enkrat srečno novo leto in da bi se kmalu spet videli!

Urednica

Novi vodja montaž

V zadnjem mesecu preteklega leta smo dobili novega vodjo montaž. Ta dela sedaj opravlja tov. JOŽE KNEP, ki je bil dosedaj kurjač mehničnega kurjenja v OE vzdrževanje, TOZD Proizvodnja. Delo kurjača je vestno opravljal celih 15 let, ponoči, podnevi, med prazniki...

Kljub temu si je odtrgal čas za aktivno družbenopolitično delo. Sklepnili smo vam ga predstaviti, čeprav ga večina med nami pozna. Saj nas bo gotovo zanimalo, kako se počuti pri opravljanju novih in precej drugačnih del kot jih je dosedaj opravljal.

Zakaj si se odločil za delo vodje montaž?

To delo me veseli. Imel pa sem tudi že čez glavo dovolj dela ponoči, ob sobotah in nedeljah, ob praznikih... Letos sem bil prvič po petnajstih letih prost za 29. november in prvič po petnajstih letih bom za Novo leto 9 dni prost! Sploh pa nisem mislil, da bom tako dolgo kurjač. Ko sem prišel, je bilo rečeno, da bomo dobili parno turbino in sem ves čas čakal, da se bom usposobil za strojnika, kar me je resnično najbolj veselilo. No, parne turbine nismo nabavili, sem pa zato sodeloval pri montaži novega parnega kotla.

Bil si že na prvih montažah?

Bil. Prva montaža je bila za MEBLO v Novi Gorici, kjer smo postavili koridor. Na drugi montaži sem bil v Somboru. Opravili pa smo še dodatna dela v Sarajevu, Novem Sadu in Splitu.

Kakšni so začetni vtisi?

Začetek je bil nekoliko težji — kot pač vsak začetek! Kmalu se pa upelješ, saj so si dela na montažah podobna. Če pa je montažna skupina izurjena kot je naša, se je sploh veliko lažje vključiti in upeljati v delo.

S kakšnimi problemi ste se monterji srečevali na terenu?

V prvi vrsti je potrebno omeniti, da so težave zaradi ponavadi velikih razdalj, relacij, ki jih je treba opraviti v čimkrajšem času (v decembru smo prevozili 3.300 km pri opravljanju del na treh montažah!) Montažna skupina ima normiran čas montaže. Norma je skupinska in sicer skupina štirih ljudi mora sestaviti oz. zmontirati 1 dolžinski meter koridorja v nekaj manj kot enajstih urah.

Težava pa je v tem, ker se največkrat zgodi, da teren še ni pripravljen in se na kraju montaže srečujemo z gradbinci, ki še betonirajo temelje.

Težave pa nastanejo tudi zaradi vremena. Najhujši sovražnik mon-

terjev je veter (včasih se tako zaganja v platneno streho, da jo je nemogoče ali pa zelo težko dvigniti in pričvrstiti na kovinsko ogrodje). Prav tako nam delo otežujeta tudi dež ali sneg.

Problem lahko tudi nastane, če pozabimo vzeti s seboj kakšen manjši del potrebnega materiala. Lahko pa se zgodi, da se material založi nekje v skladišču, kamor ga pripeljejo pred našim prihodom na teren.

Seveda smo se v takih primerih prisiljeni znajti na vse mogoče načine, da bi delo normalno potekalo. Da bi se namreč vračali po pogrešane stvari, je zaradi prevelikih razdalj nemogoče.

Si predsednik Konference osnovnih organizacij sindikata Induplati. Ko si delal v treh izmenah, smo si prizadevali, da bi ti delo funkcionarja olajšali in predlagali naj bi delal le v dopoldanski izmeni. Sedaj pa smo te praktično izgubili, saj te zaradi dela na terenu velikokrat ni oz. ne bo v tovarni. Kako misliš usklajevati te obveznosti?

Odgovor je kratek — to se sploh ne da.

In kaj predlagaš?

Da bi na letnih skupščinah osnovnih organizacij sindikata, ki so v kratkem pred nami izvolili novega predsednika Konference OOS Induplati.

Kako pa boš lahko opravljal funkcije člana predsedstva občinskega sindikalnega sveta in pa člana republiškega odbora sindikata tekstilne industrije?

Predlagam, da bi se tudi tu našla zamenjava, v kolikor bo mogoče. Seveda se tem dolžnostim ne izmikam, saj sem jih opravljal rad dolgo vrsto let (menda sem sindikalni funkcionar skoraj od kar pomnem!), a praktično bo res težko vsklajevati vse te obveznosti.

Kakšne so tvoje želje v novem letu?

Da bi se z delavci, ki odhajajo na teren dobro razumel, da bi čim-

Jože Knep

prej postali res kvalitetna in učinkovita montažna ekipa, za kar je prav gotovo pomembno medsebojno razumevanje, požrtvovalnost in res pravo tovarništvo.

Želim tudi, da bi se pri opravljanju zahtevnejših del, kjer se dnevno srečujemo z nevarnostmi (višinsko delo!) ne zgodile resnejše nesreče oz. poškodbe.

Tov. Jožetu Knepu se za odgovore zahvaljujem in mu želim, da bi se njegove želje uresničile.

Razgovor pripravila urednica

Več znanja

Naši delegati se bodo udeležili seminarja »šola samoupravljanja«

Že v decembrski številki Kono-plana je bil objavljen kratek zapis o seminarjih »šola samoupravljanja«, ki ga bodo obiskovali tudi naši delegati v letošnjem letu.

Za seminar v januarju so prijavljeni:

Sonja Pogačar
Viktor Urbanija
Marija Plevel

V februarju pa se bodo seminarja udeležili:

Boža Baškovič
Janez Koželj in
Gizela Rihtar.

Ivana

Zasedenost in obremenitev delavca

Ob mesečnih pregledih preseganja norm večkrat ugotavljamo precejšnje razlike v preseganju norm delavk, ki sicer delajo enako število delovnih ur.

Ker npr. delavki dveh izmen delata pod istimi pogoji, na istem stroju, z enakim številom vreten in dvojita enako številko preje, ne dosegata pa enake rezultate (različno presegata normo) najprej pomislimo, da je ena bolj pridna in delovna kot druga. Vendar pa temu vedno ni tako, ker si večina delavk prizadeva doseči čimboljše rezultate (saj je to v njihovem interesu).

Po večmesečnem opazovanju smo v oddelku za študij dela ugotovili, da je eden od razlogov za različno preseganje norm, način dela posameznih delavk oz. drugače povedano kako in koliko posamezna delavka uporablja racionalne gibe pri delovnih opravilih.

Da bi to lažje ilustrirala, navajam primer iz obrata predilnice. Zasedovali smo doseganje norme v predilnici. Opazili smo, da večina delavk presega norme za 10 do 17%. Le ena predica jo je v poprečju presejala za 28 do 30%. Vprašali smo se, zakaj ta izjema.

Po večkratnem opazovanju smo ugotovile, da večina predic (ki so normo presecale z 10 do 17%) naredijo veliko nepotrebnih gibov, zaradi česar porabijo več časa kot bi bilo sicer potrebno — torej ne delajo racionalno.

To ugotovitev si lažje ogledamo iz primerov:

1. primer

Delavke iz prve skupine (ki normo presega za 10 do 17%) pri

dvojenju preje na dvojljki napeljujejo vsako od obeh niti posebej skozi vodilec, medtem ko druga delavka (ki presega normo za 28 do 30%) vleče obe niti z varkopsov hkrati skozi vodilec.

2. primer

Prva skupina delavk dela tako, da pri previjanju oz. dvojenju preje jemlje en poln in en napol odvit kops (ki se seveda hitreje odvijajo, kakor poln), zaradi česar morajo delavke, ki delajo na ta način večkrat menjavati kopske. To zahteva torej več gibov in več časa.

Druga delavka pa vzame oba polna kopsa, ki se izstočasno odvijeta. Zato ju hkrati zamenjuje in ne opravlja nepotrebnih odvečnih gibov, s čimer pridobi čas.

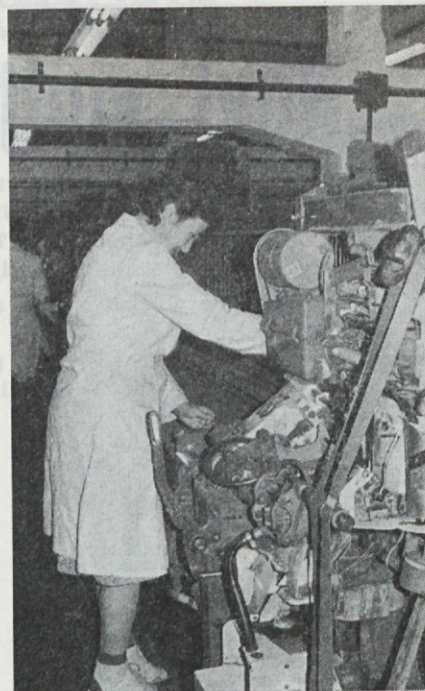
Prav zaradi tega, ker delajo prve delavke tako kot sem opisala, izgubijo preveč časa pri menjavah in so bolj obremenjene.

Seveda sta to le dva primera, ki smo jih opazili pri dvojenju preje, vendar je podobnih primerov več in tudi drugje.

Prav zaradi tega bi morali novo sprejete delavce naučiti pravilnega dela. Racionalnega dela na posameznih strojih bi se delavci naučili od najboljših sodelavcev, ki bi jih inštruirali praktično ob stroju, pri tem pa bi sodelovali tudi mojstri.

S pravilno priučitvijo delavcev na delo bi odpravili odvečne gibe, s tem pa zmanjšali razliko v preseganju norme. To bi bila tudi ena od možnosti povečanja storilnosti.

Modernejša metoda kot zgoraj opisana je metoda programiranega priučevanja za posamezne vrste dela, pri kateri se uporablja aparat za grafično snemanje.

Spodnja diagrama sta posneta z aparatom za grafično snemanje delovnih operacij in ponazarjata različne v rutiniranosti dela delavke A in delavke B pred priučitvijo in po priučitvi v določenem časovnem intervalu.

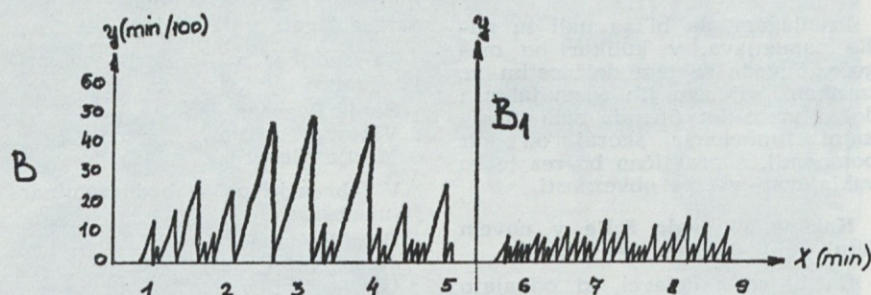
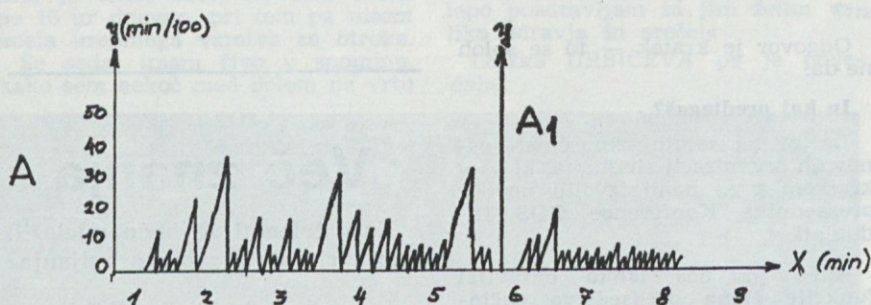
Ob primerjanju obeh diagramov ugotovimo, da se število in čas trajanja operacij delavk A in B razlikujeta. Če preštejemo krivulje, ki ponazarjata delovno operacijo pri eni in drugi delavki v intervalu 5 minut efektivnega dela, vidimo, da je delavka A bolj rutinirana v izvrševanju gibov za določeno delo (vezanje pretgov na predilnem stroju). Tako ugotovimo, da je delavka A produktivnejša od delavke B.

Po ugotovitvah vzrokov razlik v delu med eno in drugo delavko, lahko pričnemu z inštrukcijami. Koliko smo z inštrukcijami uspeli, nam pokažeta diagrama A₁ in B₁.

Mi sicer nismo zasedovali delo v naši predilnici z grafično metodo, ampak pojasnujem izsledke opažanj z večkratnih analiz snemanja delovnega opravila.

Zasedenost delavke pri običajnih delovnih operacijah bo tem večja čim počasnejši oz. čim manj rutinirani bodo njeni gibi. Sedaj je jasno, da lahko isti obseg dela lažje opravi tista predica, ki hitreje oz. bolj racionalno opravlja najpogostejše operacije (npr. vezanje pretgov).

Racionalnejše delo torej omogoča prehod na širši fronti posluževanja strojev brez večjih obremenitev delavca (z manj dela večja storilnost).

Seveda tega prehoda ne moremo opraviti preden nimamo natančnih analiz o optimalni uporabi kapacitet (zasedenosti strojev) in optimalni uporabi delavčevega dela (zasedenost delavca). Z usklajevanjem teh dveh činiteljev proizvodnje vsekakor dosežemo najekonomičnejšo proizvodnjo in s tem povečanje storilnosti.

Razen skrajšanja potrebnega časa za najpogostejše delovne organizacije (npr. pretrgi, menjave) je potrebno pripraviti tudi druge tehnične pogoje (razni tehnični pripomočki za takojšnje odkrivanje in odpravljanje napak).

Omejitve najpogostejših operacij (npr. pretrgov) bomo dosegli tudi z nabavo dobre surovine, če bo to mogoče (večkrat je to nemogoče, ker je na trgu ni na razpolago) in s preskrbo potrebnih utenzilij.

Spremembe v kvaliteti surovin in v mešanicah povzročajo spremembe v obremenitvi delavca, ki jih takoj opazimo v boljšem ali slabšem doseganju delovne norme.

Glede na te ugotovitve lahko obremenitev delavca raste od minimalne do maksimalne meje njegove angažiranosti. Če obseg dela preraste maksimalno mejo delavčeve anagažiranosti, se lahko zgodi, da ne bo mogel streči vsem strojem in bodo zato stali.

Zato je pravilna obremenitev delavca zelo pomembna. S tem vprašanjem se ukvarja metodologija postavljanja delovnih norm v treh pomembnih smereh:

— z določanjem zasedenosti delavca z delom v rednem delovnem času;

— z določanjem fronta posluževanja strojev oz. vreten;

— z določanjem časa dohajanja (t. j. čas, ki ga npr. predica potrebuje, da pride od enega konca stroja do drugega, zato da popravi pretrg).

Pri povečevanju produktivnosti moramo torej do neke mere upoštevati razmah med minimalno in maksimalno (100 odstotno) zasedenostjo delavca. Vsekakor delavec ne bi mogel povečati svojega učinka dela čez neko maksimalno mejo, čeprav bi mu dodelili dva krat ali tri krat večji front posluževanja strojev. S tem bi se namreč zgodilo, da bi se močno povečal čas dohajanja in zmanjšalo število pravočasno odpravljenih pretrgov.

S pravilno obremenitvijo delavca bo izkoristek kapacitet strojev večji, čas dohajanja pa manjši, s čimer bomo zmanjšali izgube. Tudi vse ostale izgube tehnične narave je potrebno racionalizirati in kontrolirati.

Ismeta Nikolić, dipl. ing.

**NE ČISTI, MAŽI
ALI POPRAVLJAJ STROJA
MED OBRATOVANJEM!**

Pripravljalnica — sukanje, dvojenje

Pripravljalnica — delo na snovalu

DEDEK MRAZ V KONFEKCIJI

Naša največja želja je bila, da bi razveselili naše malčke

V soboto, 23. 12. 78 nas je v prostorih ceradnega oddelka v obratu konfekcije v Radomljah razveselil obisk Dedka Mraza. Učenci osnovne šole Matije Blejca iz Mengša so odigrali kratko, vendar zelo prijetno igrico. Za tem je Dedek Mraz obdaril že nestrpno čakajoče otroke. Njihove oči so bile uprte v Dedka in vsak si je želel, da bi Dedek čim prej prebral njegovo ime.

Menim, da so otroci zadovoljni odšli domov in upam, da se bodo prihodnje leto odzvali vabilu tudi vsi tisti, ki letos niso pripeljali svojih otrok.

OLGA SUŠNIK

Imam raka?

NABENA STVAR NE NAREDI ČLOVEKA TAKO NEZAUPPLJIVEGA KAKOR PRESKROMNO ZNANJE

Naslovni rek je v preteklem letu kot odmev spremljal delovni vsakdan medicinske sestre, ker ni minil brez potrebnega razgovora z ženami v starosti okoli 40 let, ki so bile v skrbeh za možve ali svoje zdravje. Pri možeh so opazile spremembe, še pogosteje pa jih občutile na sebi, ki so jih zvečine primerov pripisovale zarodkom bolezni 20. stoletja. V resnici pa so eni kot drugi pričeli obdobje milijone let starega dogajanja, ki v plemenih, ki živijo bolj naravno kot ljudje v civiliziranem svetu, poteka brez težav, bolečin in spremljajočih pojavov.

V ta namen želim takoj na začetku novorojenega leta prihraniti posameznikom s tozadevno preskromnim znanjem bolečino glodajočega črva — imam raka itd. Skupni imenovalac je KLIMAKTERIJ.

Za spremembo začnimo enkrat pri možeh, ki so bili v zvezi s tem problemom zanemarjeni stoletja. Možje v starosti 50–60 let, lahko tudi prej ali kasneje, opazijo pri sebi neljube spremembe, ki vsekakor ne uidejo tudi ženskim očem. Pred tem prijazni, uravnovešeni, vestni pri svojem delu, prepolni življenja moške — postanejo napeti, nesigurni, razdražljivi hitro utrujeni, muči jih nespčnost, nič jim ni prav, so brez volje do življenja, večkrat občutijo bolečine okoli srca, imajo vrtoglavice, glavobole, navale vročine ter morebitno impotenco. Navadno jih skrb zaradi večkratnih bolečin okoli srca privede do zdravnika. Ko se ugotovi (preiskave, razgovor), da so organsko zdravi, se v nadaljevanju zgoraj imenovane težave zaradi zmanjšanja moških hormonov (testosteron) dosežejo dobri rezultati zdravljenja oz. omilijo klimakterične težave. Fiziologi, biokemičarji in endokrinologi oz. vsa medicinska znanost pa še ni odkrila zdravila za starostno impotenco. Nekega znanega ljubljanskega zdravnika je glede tega prosil za nasvet v znani reviji 60-letni mož. Odgovor zdravnika je bil tako posrečen, da ga z veseljem obnovim. »Tako zdravilo bi kot možki in zdravnik rad spoznal med prvimi predstavniki naše vrste in prepričan sem, da bi sam švedski kralj z nobelovo nagrado pod pazduho prismaširal k meni, da ga nabavi!«

Vsak odtenek življenjske dobe kljub takim in drugačnim težavam pa lahko živimo kar najbolj srečni, samo da imamo eno samo vrednoto — zdravje, ki je osnova za vse človekove razvitosti; delovne, umske, moralne in estetske.

Podatki ginekoloških ordinacij kamor zahajamo disciplinirane žene vsaj enkrat letno govore, da je vedno več žensk, pri katerih se začetna klimakterična znamenja pojavljajo že zelo zgodaj pred 40. letom. Vedno manj pa je žensk, ki bi doživljale mena kmalu po 45. letu, kot je to fiziološko ugotovljeno. Ženske, ki so živele dokaj umirjeno, brez večjih pretresov, lagodno in poročene v srečnih zakonih, gre navadno mena mimo njih ali pa jo le malo občutijo. Ženske, ki jim življenje ni bilo poslano z rožicami in vse tiste, ki so bile trojno obremenjene z nalogami v večnem hitenju dan za dnem brez pra-

vega počitka, ki so v 24. urah opravile trikrat večje delo kot so ga opravile na dan njihove prednice pred nekaj desetletji, pa spričo teh dejstev ni čudno, da se je njihov vegetativni živčni sistem prenapel do skrajnosti in da jih vsaka dodatna obremenitev (mena) do kraja izčrpa. In kaj se dogaja v meni v ženskem telesu? Čisto nasprotno od dogajanja v puberteti. Takrat so se jajčniki pospešeno razvijali in delovali, zdaj pa njihova dejavnost vedno bolj usiha, dokler popolnoma ne presahne. Kot doživlja pubertetnica pravo revolucijo v svojem telesu in duševnosti, jo nekako v obratnem smislu doživlja tudi ženska v meni. Jajčniki izločajo vedno manj hormonov (estrogen) zato pride do začasnih motenj. Trajajo toliko časa, dokler se organizem ne privadi na nove razmere in se uravnovesi. Mnoge ženske v tem času neredno krvavijo. Nekaterim menstruacija izostane za del časa, nato pa krvavijo zelo močno in dolgotrajno. Drugim zopet menstruacija izostane, pa se ponovno pojavi, nato izostane za več mesecev in dokončno preneha. Če žene redno hodijo na ginekološke preglede, je strah v takih primerih nepotreben. V nekaterih primerih je treba odstraniti (izpraskanje) sluznico maternične votline, da bi jo lahko podrobneje pregledali in ustavili krvavitve. Ali pa mora ženska ob hudih krvavitvah počivati in jemati zdravila, ki jih je predpisal zdravnik. Vsled že omenjenega pomanjkanja hormona nastajajo še druge spremembe; Vnanji in notranji spolni organi se bistveno spreminijo. Velike in male sramne ustnice, iz katerih počasi zgineva maščoba in so manj prekrvavljene, postajajo tanjše, ohlapne, suhe in manjše. Pogosto se pojavlja srbenje vnanjega splovila. Nožnični vhod postane manj raztegljiv in zoži se tudi nožnica. Prav tako se zmanjša maternica in postane trša. Tudi jajcevodni se stanjšajo in zvižgajo. Zlezno tkivo v dojkah zginja, nadomesti pa ga maščobno in vezivno tkivo, zato dojke izgubljajo svojo obliko in se povesijo. Telesna teža se poveča, ker žleza ščitnica slabše vpliva na presnovo. Maščoba se očitno nalaga na trebuhu, zadnjici, stegnih in na podbradku. Koža izgublja prožnost, zato se guba in poveša. Lasje in dlake na običajnih mestih se redčijo, cepijo in iz-

padajo. Zaradi spremenjenega delovanja vegetativnega živčnega sistema (ki nanj ne moremo vplivati z voljo) pride do tako imenovanih navalov krvi. Mnogokrat se v tem času pojavijo revmatične težave ali pa se znatno poslabšajo prejšnje. Ženske so v tem času zelo občutljive. Njihovo trenutno razpoloženje se naglo spreminja od največjega optimizma in razigranosti do skrajne črnogledosti in obupa. Pogosto tožijo, da jih boli glava, da se ne morejo zbrati za delo, da so pozabljive in da ne morejo zaspati. Njihov spolni nagon v tem času je zelo različen. Mnoge ženske že prva znamenja bližajočega se klimakterija tako potarejo, da dobijo občutek manjvrednosti, ki se odrazi tudi v spolnem življenju. Prepričane so, da je spolnost povezana izključno z delovanjem jajčnikov. To seveda ni res! Funkcija spolnosti, ki je sicer res povezana z delovanjem spolnih žlez, se razvija v možganskem centru za spolnost. Ta pa lahko deluje neomejeno dolgo, četudi je delovanje jajčnikov že davno zamrlo. Klimakterij skratka spremlja cela vrsta težav, ki pa nimajo nobenega resnega ozadja. Do te resnice se kmalu dokopljejo tiste žene, ki v meni redno obiskujejo ginekologa, ki z ustreznimi pregledi ugotovi, da je ženska organsko zdrava, ima z njo sproščen razgovor in ji občasno po potrebi odvisno od individuum žene predpiše ustrezno zdravlilo, ki omili klimakterične težave.

Bolj kot zdravila pa je za žene v klimakteriju važen higienski način življenja! Mnoge ženske se v tem času zanemarijo in ne pazijo več na svoj videz. Preveč se redijo, zanemarjajo oblačila, ne urejajo si pričeske itd. Zato se odtegujejo družbi, zanemarjajo rekreacijo in postanejo odjudne. Poročene so včasih prava nadloga otrokom in možem. Kako zgrešeno! Ženska naj v tem času pazi na svojo prehrano! V vseh revijah, posebno ženskih nenehno objavljajo navodila, kako naj ženska skrbi za svojo telesno težo, ustrezno višini in starosti. Žene v INDUPLATI, Jarše pa imamo še to prednost, da v zvezi s tem nenehno nad nami bdi in nas opozarja ter je tudi vzgled naša zdravnica specialist za medicino dela dr. Marija Šiška, ki ji marsikatera žena glede dobronamernega nasveta sila zameri. V meni si mora ženska zaradi že opisanih sprememb skrbno negovati telo in posebej spolne organe. Nega naj bo vsaj takšna kot dotlej, če ne še bolj skrbna in natančna.

Urejeno oblačilo, negovano telo, obraz in pričeska bodo ženski vili samozavest, da se bo dobro počutila med domačimi in v družbi.

Pridobljeno znanje s področja klimakterija pa ima še to prednost pri ženah in možeh, da so bolj strpni in razumevajoči drug do drugega, kar ne nazadnje krepi uspeh zakona. Ta uspeh vedno zavisi samo od dveh bitij — od moža in žene, ker druge čarobne moči ni.

Višja medicinska sestra:
Majda Škrinjar

Iz razgovora z Vinkom Hafnerjem

V decembrski številki Konoplana smo objavili nekaj vprašanj in odgovorov iz razgovora med predsednikom republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinkom Hafnerjem in uredniki glasil organizacij združenega dela.

Tokrat objavljamo še preostala vprašanja in odgovore.

Nočno delo žensk bi morali odpraviti že z začetkom letošnjega (op. p. — 1978.) leta. Vemo, da marsikje tega ne bo mogoče storiti

Naša država je podpisnica mednarodne konvencije o omejevanju nočnega dela žensk. Tega dela je dejansko tudi vedno manj. Toda uresničitev te naloge ni lahka: včasih že delovne naprave zahtevajo neprekinjeno delo, včasih spet delavke same nasprotujejo omejevanju nočnega dela, ker se jim s tem zmanjša dohodek itd. Ta vprašanja bomo morali še dobro proučiti. Seveda pa ostajamo pri naši splošni usmeritvi za postopno ukinitvev nočnega dela žensk. Pri tem pa moramo upoštevati objektivne okoliščine v vsakem konkretnem primeru posebej. V ta prizadevanja se morajo vključiti osnovne organizacije sindikata.

Kaže pa, da ponekod nočno delo narašča. To ni pozitivna usmeritev, saj s tem podcenjujemo dolgoročne posledice tega problema za delovno organizacijo, na delavko in družbo. Menim, da je takšna usmerjenost slaba. Prav o teh vprašanjih že tečejo priprave na posvetovanje, ki bo na podlagi natančnejših analiz zagotovo opozorilo na prenekateri problem in prenekatero rešitev.

Kakšno je stališče sindikatov in kako bi morali ukrepati ob dejstvu, da se iz meseca v mesec povečuje število bolniških izostankov?

Odgovor na to vprašanje je zajet v predlogu kongresnih sklepov. Sindikati se morajo kot družbenopolitična organizacija čutiti odgovorni za gospodarjenje v delovnih organizacijah in za mobilizacijo delavcev za zavestno odločanje o teh vprašanjih. Sindikat ne sme biti več odrinjen od teh vprašanj; imeti mora pomembno vlogo obenem s samoupravnimi organi in poslovnimi strukturami itd. Odločilnega pomena je, da se delavec zares čuti gospodarja. To namreč usmerja vse njegovo nadaljnje vedenje. Primer: kmet je v zdravstvenem varstvu izenačen z delavcem, toda natančno premisli, kdaj lahko izostane z dela — skratka, čuti se gospodarja. Seveda je v velikih in zapletenih OZD in SOZD težavneje doseči tako neposredno soodvisnost za odločitve in za gospodarjenje. Toda tembolj ko bo ta občutek naraščal, bolj bo naraščala delavčeva samozavest, delovna disciplina, bolj se bodo zmanjševali bolniški izostanki.

Seveda pa zastavljeno vprašanje ni tako preprosto. Gre namreč še za druge dejavnike, ki vplivajo na

izostanke. To vprašanje je povezano med drugim tudi z načinom dela zdravljenih službe. Bolj ko bo razvita preventiva, manj bo potrebne kurative in manj bodo delavci izostajali z dela. Participacija za zdravniške preglede je neprijetna tako za delavce kot za zdravnike, ki jo mora zaračunati. Nekatera opozorila govore o tem, da se je po uvedbi participacije skoraj za polovico zmanjšalo število prvih zdravniških pregledov. Seveda bo potrebno to vprašanje še temeljito preučiti, toliko bolj, ker gre za kompleksen problem.

Na marsikateri konferenci sindikatov so načeli vprašanje počitniških skupnosti v SOZD. Zaradi predpisov te ideje ni bilo mogoče uresničiti. Hkrati ugotavljamo velike apetite nekaterih občin, da bi delavske počitniške domove izrinnle z obale.

O možnostih počitniških skupnosti v SOZD v naših kongresnih dokumentih ni nič konkretnega zapisanega. Sicer pa na sindikate tako ali tako letijo očitki, da se največ ukvarjajo s problemi družbene prehrane, športa, rekreacije in počitniških domov, morda tudi še z izobraževanjem. Vendar moram reči, da je še dobro, da se je kdo sploh s tem ukvarjal. Sindikat se bo moral tudi v bodoče ubadati s temi vprašanji, saj gre za eno njegovih temeljnih funkcij — za prizadevanje, da bi izboljšali standard delavcev.

Bolj pereče pa se mi zdi vprašanje, zakaj nekatere občine odriavajo tako imenovani delavski turizem. Menim, da je tako ravnanje kratkovidno in spodbujeno s kratkoročnimi interesi in v svojem bistvu zelo nesocialno. V bistvu gre za komercialne koncepcije razvoja občin, ki niti ne uvidijo tega, da lahko delavski turizem zelo podaljša sezono in hkrati poveča izkoriščanje njihovih naravnih in drugih počitniških zmogljivosti, vse to prav v prid tamkajšnjega prebivalstva. Pri takih kratkoročnih usmeritvah gre marsikdaj tudi na lov za devize ipd.

Menim, da se morajo sindikati boriti proti takim usmeritvam. Ponaavljam, gre za politično in ekonomsko kratkovidnost teh občin! Res je, da moramo upoštevati določene prostorske urbanistične ureditve, optimalno izrabo prostorskih zmogljivosti, toda nobenega dvoma ni, da ima tudi v teh prizadevanjih delavski turizem svojo ekonomsko upravičenost, torej ne le socialnopolitično, kot pritisk skupnosti, marveč kot interes konkretne občine.

V predkongresnem času ste obiskali vse regije. Ali lahko poveste, katere so največje slabosti v sindikalnem delovanju?

Preveč kratka je doba, kar delam v sindikatih, da bi mogel objektivno ocenjevati, vendar moram reči, da so moji dosedanji vtisi dobri. Sindikalna organiziranost se razvija, učinkovitost delovanja je čedalje večja in čedalje večja je tudi njihova veljava.

Kar zadeva slabosti — o nekaterih sem že govoril — jih vidim predvsem v tem, da v sindikatih še marsikje delajo forumsko, da se organi več ukvarjajo sami s seboj, kot da bi se posvetili mobilizaciji članstva in vprašanjem njihove organiziranosti v sami bazi.

Še posebej velja načeti vprašanje strokovnih sindikatov. Ti sindikati so se različno razvijali, vsi pa so v obdobju po zadnjem kongresu doživeli velik vzpon. Zaradi najrazličnejših vzrokov so se začela tu in tam oglašati mnenja, da gre le za oblike delovanja zveze sindikatov. Uveljavitev takega stališča bi praktično pomenila njihovo likvidacijo. Na majski konferenci republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in centralnega komiteja ZKS smo prišli do enotnih stališč o tem vprašanju. Seveda vsi problemi še niso rešeni; tako se moramo čimprej lotiti vprašanja, kako strokovne sindikate tesneje povezati z osnovnimi organizacijami in sindikalnimi skupinami.

Še to: čeprav nisem neposredno sodeloval v sindikalnem delu, mislim, da so najpomembnejše dejavnje storili sindikati Slovenije s svojim 8. kongresom, ko so obručnali z liberalizmom in tehnokratizmom. Zato ima sedanji kongres sindikatov Slovenije pač to prednost, da je splošna usmeritev v ZK in sindikatih že izoblikovana. Zato se bomo bolj posvetili praktičnim vprašanjem, organizacijskemu in vsebinskemu utrjevanju sindikatov pri reševanju konkretnih nalog delavskega razreda. V tem smislu je tudi 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije nadaljevanje 8. kongresa.

POPRAVKI

V prejšnji številki Konoplana je kljub željam, da ne bi, spet ponagajal tiskarski škrt.

V članku »Proslava ob dnevu republike« je pri naštevanju novo sprejetih mladincev pomotoma izpadla Irma Kranjšek.

Pri naštevanju krvodajalcev v članku »Jubilejno leto krvodajalstva« pa je delavec iz kov. konstr. tov. Stane ROPIC preimenovan v Roglič. Napaka, ki se je vrnila v podatkih o gibanju osebnih dohodkov pa vam je znana, saj smo se glede te opravičili že v Biltenu.

Tudi za ostale manjše napake se opravičujemo.

UREDNIŠTVO

Razlika med bogatimi in revnimi narodi postaja vedno večja. Zavoljo znanja in tehnologije postajajo eni bogatejši, drugi še bolj odvisni od velikih; zaradi zaostajanja v tehnologiji. H kopici težav pride še problem z vračanjem posojil in — padec vrednosti neke valute. Gre za ameriški dolar. Menda je namen padanja vrednosti dolarja v zagotovitvi delovnih mest za nekaj milijonov delavcev v ZDA; drugod nastaja zmeda, ki se pojavi sprva le v razvitih državah od njih pa prehaja vedno močnejše na tiste, ki so bolj in najbolj zadaj.

Nihče ne uporablja besede stagnacija. Statistike navajajo le številke o brezposelnih. V Zahodni Evropi jih bo že okrog 6 milijonov. Predvidevajo, da bo število v naslednjih letih naraslo na 13 milijonov.

Številke so grozljive čeprav se o njih le pogovarjamo. Brez odgovora ostaja vprašanje, zakaj takšen razvoj gospodarstva ko vemo, da je več kot polovica ljudi podhranjenih, neukih in slabo oblečenih. Desetine milijonov ljudi opravlja delo še ročno in jim je sodobna tehnologija povsem tuja. Drugim pomeni strah pred pomanjkanjem tekočih goriv alternativo za biti ali ne biti.

Namenil sem se v skopih obrisih dotakniti problemov v tekstilni industriji, ki nas najbolj zanima. V prejšnjem odstavku sem omenil, da se stagnacija prenaša od bogatih na tiste, ki se manj uspešno soočajo z vsakdanjimi težavami. Najprej bodo težave zadele tisto industrijo, ki izdeluje izdelke v velikih količinah a je srednje močna. Manjši in slabši se bodo morali korenito in odkrito lotiti urejevanja zadev. Zadoštili bodo morali nekaterim zahtevam evolucije našega časa:

1. Izdelki morajo biti najboljše kakovosti in domiselni zato, ker bo povpraševanja po masovnih izdelkih vedno manj.

2. Urediti in zagotoviti je treba dobro vzdušje v podjetju. Odnosi med šefom in sodelavci ter podrejenimi morajo biti takšni, kot so med slednjimi.

3. Zagotoviti je treba izčrpno, brezhibno in hitro informiranje.

4. Izkoristiti je treba razpoložljivo znanje in vsa sredstva za zagotovitev prejšnjih zahtev.

5. Vsak posameznik mora prevzeti nase vso odgovornost, ki izhaja iz njegove delovne zadolžitve in

6. Vsak naj najprej pomete pred svojim pragom!

Pogrešali boste zapis, kje je zagotovilo za osebni dohodek. Za dobro delo so potrebni dobri osebni dohodki. Poznavalci uvrščajo to vprašanje tja, kjer je govora o dobrem vzdušju. Dobri osebni dohodki pogojujejo dobro vzdušje. V nevsakdanjih prilikah je tudi z njimi težko. Vsi bi radi več, da pa o tem sami odločamo s svojim delom, ne pomislimo.

Del dobrega vzdušja terja tudi pritrilne odgovore na vprašanje zagotovitve stalnosti delovnega mesta in rešitev stanovanjskega vprašanja. O tem kaj več ne bi razpravljali ali — čimbolj se oddaljujemo z vprašanji, tembolj postajajo ta drobna, težje je nanje odgovoriti.

Na koncu še naslednja misel: Vodenje in upravljanje mora postati stvar dogovora. Stvar vseh. Ko pa je treba delati mora vsak postoriti tisto delo, ki mu je naloženo. Takrat gre le še za doseganje in izpolnjevanje prej opisanih načel.

Otmar Lipovšek

da imamo v Induplati vrhunskega športnika?

V zadnjih dneh lanskega leta je dobil naš sodelavec ing. Tone Videnšek, obratovodja težke konfekcije laskavo, a zaslužno priznanje. Jugoslovanska zveza za telesno kulturo mu je za večkratne uspehe na domačih in mednarodnih tekmovanjih (bil je član državne reprezentance) v letalskem modelarstvu podelila naziv vrhunskega športnika. Ob tem je ing. Videnšek dobil tudi permanentno vstopnico za vse športne prireditve v naši domovini.

Iskreno mu čestitamo in želimo še veliko športnih užitkov!

Uredništvo

Brez komentarja

4 oddelki z sulzerjevimi statvami v podjetju Crompton v Leesburgu, kjer je postavljenih skupaj 336 statev tipe 110 ES KR. Tkejo izključno kvalitetne kord in žametove tkanine. Stroji so založeni dvostezno. Z izjemo nedelj in praznikov obratujejo stroji vseh 24 ur v dveh izmenah po 12 ur. To jim omogoča maksimalno izkoriščanje strojnih kapacitet. Efekt izkoristka je 97 %.

10 KONOPLAN

PODLISTEK

Na zadnji seji uredništva smo sklenili, da bomo z januarско številko Konoplana začeli objavljati vrsto zanimivih člankov v rubriki Naš podlistek. Za začetek je tematika iz futurologije, a ker se nanaša na tekstilno industrijo, bo upajmo, večino pritegnila. Mogoče se komu ne bo zdela primerna. Vedno vsem ni moči ustreči. Zato pa sami predlagajte, o čem naj bi pisali, ali pa sami prispevajte kaj zanimivega!

Vsakega konstruktivnega predloga ali prispevka bomo veseli.

Uredništvo

Plavanje zmanjšuje živčno napetost

Znanje plavanja je stvar kulture vsakega posameznika in vsakega naroda. Pogojena je z vrsto činiteljev, od katerih je najpomembnejši prav gotovo primerna vodna površina. Z rastjo družbenega standarda je tudi pri nas vse več urejenih pokritih plavališč, ki v naših klimatskih razmerah omogočajo to aktivnost praktično neprekinjeno vse leto.

Zakaj tako poudarjamo vrednost plavanja kot športno rekreacijsko dejavnost? Prav gotovo je plavanje ena redkih športnih panog, ki ima vrsto prednosti pred mnogimi drugimi športi. Te prednosti lahko zvrstimo v tri glavna poglavja:

— izredno velika razsežnost uporabe glede na starost, spol, telesno konstitucijo itd.,

— glede na socialni status je plavanje dosegljivo vsakemu občanu,

— velika zdravstvena vrednost plavalnega športa.

Gledano s socialnega stališča je plavanje športno-rekreativna aktivnost, ki je dostopna vsem slojem, saj ne zahteva nikakršnih dražjih rekvizitov ali osebne opreme, vstopnine v bazene pa so v mnogih kopalniških delno družbeno regresirane, tako da ne predstavljajo večje finančne obremenitve.

Najpomembnejši del prednosti plavalnega športa pa je prav gotovo njegova zdravstvena vrednost. Plavanje kot telesna vaja bistveno vpliva na razvoj srca in ožilja, na dihalo, kostno-mišični in živčni sistem.

Pri plavanju so aktivirane vse velike mišične skupine, še zlasti pa mišice ramenskega obroča, prsnega koša, kolčnega obroča in nog. Zaradi tega vpliva plavanje na har-

moničen telesni razvoj in pravilno telesno držo. Veliki plavalni gibi ohranjajo gibljivost ramenskega sklepa, ki se zaradi enostranske uporabe v življenju pričinja zgodaj zmanjševati. Možnost poškodb mišičnega tkiva, vezi in sklepov je pri plavanju zelo majhna, zato je plavanje še prav posebno primerna telesna vaja za ženske in starejše ljudi, ki so jim druge telesne aktivnosti manj dostopne.

Gibanje v primerno topli vodi zelo pomirjevalno vpliva na celotni živčni sistem. Pri plavanju se mišičevje izmenično krči in razteza, sproščanje celotne živčne napetosti pa ugodno vpliva na zmanjšanje celotne živčne napetosti. Zato predstavlja plavanje zlasti za ljudi, ki opravlajo umsko in živčno naporno delo zelo primerno sredstvo rekreacije.

Podlistek

Mi in prihodnje stoletje

Odgovornost za dan današnji ne zmanjšuje zanimanje za jutrišnji dan. Mladi, zelo mladi, bodo še marsikaj, tu napisanega, doživeli. Morda vse ne bo »čisto tako«, toda tudi vremenoslavec vsak dan verjamemo. Preberite zato ta sestavek, ki je v izvorniku delo futurologov Kahna in Wienerja in naših strokovnjakov. Za Konoplan pa ga je priredil v 5 nadaljevanjih O. Lipovšek.

Razvoj znanosti in tehnike močno vpliva na tekstilno industrijo. Vedeti moramo, da je tekstilna dejavnost zelo zamotana in se celokupni razvoj težje prenaša na neko dejavnost kot na ozko specializirano delo.

V tekstilni dejavnosti so zbrane različne vede, ki nanjo bolj ali manj vplivajo. Izkušnje povedo, da je razvoj tistih dejavnosti, ki slone na eni sami vedi mnogo hitrejši. Primer za to sta elektronika ali kemija.

Neupravičene so zatorej pripombe, ki so izrečene na račun tekstilne dejavnosti češ, prepočasi napreduje. Vedeti velja, da je tekstil ena najstarejših dejavnosti, ki je iz tega razloga obremenjena s tradicionalnostjo, ki se odraža kot negativni element. Za lažje razumevanje te trditve to:

Umetna in sintetična vlakna so v prvotni obliki paralelizirala brezkončne niti. Zaradi vpliva tradicije se te niti sekajo in mešajo, da dobijo podobo, podobno tistim, ki jo imata bombaž in volna. Vemo pa, da lahko brezkončne niti predelamo v ustrezne preje ne da bi jih predhodno rezali, mešali in stiskali v bale. Vemo, da imamo pri tem opravka s teksturirano prejo, kjer dajo preji potrebno voluminoznost, da je čimbolj podobna preji, spredeni iz prediva.

Pogosto se tekstilni tehnologi premalo poglabljajo v to problematiko.

Že danes pa se srečujemo s spremembami, ki zadevajo klasično teorijo predenja. To velja za vse faze predenja od čistilnic preko karderije, raztezalk in flajerjev do predilnic. Še pred leti je veljalo kot novost predenje iz kardnega traku direktno na križni navitek. Danes je mnogo predilnic opremljenih z open-end stroji. Kaže, da bomo dobili prav kmalu avtomatske stroje, ki bodo opravili predenja od bale do križnega navijanja. Že doslej je razvoj dokazal pravilnost razvoja in potrdil, da so rešljiva vsa tehnična vprašanja.

Vedno več tekstilnih izdelkov je na tržišču v dokončno-uporabni obliki. Pri vseh odtenkih konfekciji beležimo hiter napredek, kjer se visoko produktivni stroji družijo v kontinuirane avtomatske procese, kar vse omogoča že danes rentabilno delo.

AKTIVNOST SPREMENB IN SPREMINJANJA

Za razvoj gospodarstva in tehnične znanosti je treba pritegniti najboljše moči z visoko kulturo, ki so sposobne za raziskave in razvoj. Rezultati znanosti in tehnike zahtevajo namreč vedno večjo zavzetost najboljših moči in umov. Posledica tega bo, da bo tako imenovana druga sfera človeške dejavnosti (produkcije) počasi izgubljala na pomenu zato, ker bodo izpopolnjene tehnike izdelave v prihodnje omogočile proizvodnjo potrebnih količin potrošnih dobrin brez vsakih težav.

Vsega ne bi navajali in bi poudarili le strukturno spremembo v osnovnih tekstilnih surovinah, kjer je delež umetnih in sintetičnih vlaken vedno večji, kar kaže po drugi strani na vedno večjo »kemizacijo« v tekstilni industriji.

INDUSTRIALIZACIJA IN MODERNIZACIJA

Modernizacija v celotni proizvodnji, torej tudi v tekstilni, bo olajšala delo in vplivala, da bodo imeli ljudje več prostega časa in se zato bolj posvetili svojim problemom in potrebam.

Poudarek velja proizvodnji umetnih vlaken. Ta se vse bolj vpletajo v tekstilno industrijo, zato govorimo o kemizaciji tekstilne industrije. Kemija pa je kapitalno zelo intenzivna in prevzema zato vedno več visoko strokovnega kadra. Razvoj kemične industrije je zato domena razvitih krajev in področij. Za proizvodnjo sintetičnih vlaken so potrebna velika sredstva, to pa terja po drugi strani vedno večjo avtomatizacijo del oz. velikoserijsko proizvodnjo. V kemično industrijo nakopičen visoko-strokovni kader pa vzpodbuja nadaljnji porast te dejavnosti tako glede asortimenta, kakovosti in količine.

Po drugi strani je ta vrsta visoko akumulativne proizvodnje eden glavnih vzrokov za vedno večji prepad med razvitimi in nerazvitimi deželami oziroma področji sveta. Iz tega razloga so nerazviti primorani gojiti na vedno večjih površinah naravna vlakna, to pa jim krči prostor za pridobivanje hrane oz. vedno manj je obdelovalnih površin. Nerazvita območja ne morejo organizirati in vzdrževati v večjem obsegu visoko zahtevne proizvodnje sintetičnih vlaken, če pa le organizirajo takšno proizvodnjo, potem jo spremljata nizka produktivnost in še nižja akumulativnost. To pa je vir težav, ki onemogoča sporedni razvoj tekstilne industrije.

Prihodnjič: PORAST INDIVIDUALNEGA BOGASTVA

obvestila iz kadrovske službe

TOZD PROIZVODNJA

Vstopi:

1. Hribar Albin II., ključavničar, vstopil 5. 12. 1978.

Izstopi:

1. Stankovič Gordana, previjanje, izstopila 1. 12. 1978,
2. Tarič Svetlana, dvojenje, izstopila 1. 12. 1978.
3. Horvat Zdenka, not. transp., izstopila 4. 12. 1978,
4. Dečman Franc, dvor. in tran. del, upokojen 6. 12. 1978,
5. Srdič Angela, adjust. tkanin, umrla 13. 12. 1978.

TOZD KONFEKCIJA

Vstopi:

1. Stare Franc, ključavničar v kov. konst., vstopil 7. 12. 1978.

Izstopi:

1. Košak Ljudmila, krojenje, obrat Mengeš, izstopila 2. 12. 1978,
2. Veider Ema, mojster — priprav., obrat Radomlje, izstopila 6. 12. 1978,
3. Miklavčič Marta, šivilja, obrat Mokronog, izstopila 14. 12. 1978,
4. Lacko Stjepan, transp. delavec, obrat Radomlje, izstopil 15. 12. 1978.

DSSS

Izstop:

1. Zorman Nevenka, vzorčni oddelek, izstopila 15. 12. 1978.

POROČILI SO SE:

STARE Majda, pom. v kuhinji Restavracije in DURMIŠI Pajazit, del.

ZAHVALA

ob boleči izgubi drage sestre in tete

ANGELE SRDIČ

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz oplemenitilnice za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in spremstvo na zadnji poti. Iskrena hvala tudi dr. Mariji Šiški in med. sestri Majdi Škrinjarjevi za vso skrb ob težki bolezni.

Zalujoči
Marija in Vesna
Maravič

Poročilo o gibanju OD za november 1979

Vrednost točke za mesec november je ostala neizpremenjena, in sicer din 0,0561.

Odstotki menjajočega dela osebnih dohodkov so bili izplačani:

R-D-Z za TOZD-1 in DSSS je znašal 97,0 %

R-D za TOZD-1 in DSSS je znašal 100,0 %

TOZD Industrijska prodajalna je znašal 115,0 %

TOZD Rest. in počit. domovi je znašal 115,0 %

TOZD Konfekcija Radomlje je znašal 100,0 %.

Povprečno izplačani osebni dohodki so se gibali sledeče:

TOZD Proizvodnja din 4.654.—

TOZD Industrijska prodajalna din 5.789.—

TOZD Restav. in poč. domovi din 5.931.—

TOZD Konfekcija din 4.563.—

Delovna skupnost skupnih služb din 6.402.—

Razred	TOZD Proizvodnja					TOZD Ind. p.	TOZD Rest.	TOZD Konf.	DSS
	pred.	prip.	tkal.	vzdr.	oplem.				
2500—3000	2							6	
3000—3500	11	1	5	3	1			30	6
3500—4000	24	20	32	16	3			68	14
4000—4500	23	41	97	19	11	4	3	71	14
4500—5000	19	35	49	30	16	1	3	33	23
5000—5500	4	10	13	9	4	9	1	23	20
5500—6000	6	2	2	9	3	3	8	14	13
6000—6500	1	2	17	3	5		2	9	10
6500—7000		2	3	3	3		1	4	9
7000—7500	1		6	2	1			1	13
7500—8000						1	2	5	9
8000 in več	1	1	3	2	1	2	1	8	36
Skupaj	92	114	227	96	48	20	21	272	167
Najnižji OD	2830	3387	3.124	3379	3277	4.395	4.395	1.612	3.175
Najvišji OD	8819	8180	10.013	9749	9260	11.376	10.781	16.005	14.869
Povprečni OD	4305	4562	4.666	4802	5065	5.789	5.931	4.533	6.402

ZAHVALI

Ob boleči izgubi moje drage mame

TEREZIJE KOBILŠEK

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za izraze sožalja in za podarjeno cvetje. Hvala vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti.

Zalujoča hčerka
Marija Koncilja

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata konfekcije v Mokronogu se za iskreno pozornost, ki so mi jo izkazali ob dnevu republike najlepše zahvaljujem. Hkrati pa pozdravljam in želim srečno in uspehov polno Novo leto 1979 vsem članom delovne organizacije Induplati, posebno tistim, ki doma bolehajo kot jaz.

Marta Sternad

PARKIRAJ PRAVILNO

Tovariš vratar je pred nekaj dnevi prosil, naj Konoplan ponovno opozori na pravilno parkiranje avtomobilov pred tovarno. Pravi, da imajo vratarji že čez glavo dovolj slabe volje zaradi nepravilnega parkiranja.

Zato parkirajte pravilno!

Prepovedano je parkiranje ob industrijski prodajalni, kjer so prakirišča rezervirana za kupce!

Uredništvo

Izdaja v 1000 izvodih DO INDUPLATI Jarše n. sol. sub. o. Uredniški odbor: Daliborka PODBOJ, Alojz PUŠLAR, Marinka GROŠELJ, Majda VRHOVNIK, Marija JEMC, Janez KOSMAČ, Cilka MRĐENOVIC, Ingo PAŠ, Janko UKMAR in Ivana SEIFERT — odgovorni urednik. Natisnila tiskarna Učnih delavnic v Ljubljani. Konoplan je oproščen plačila prometnega davka z odločbo Sekretariata za informacije SRS (421-1/72 od 8. aprila 1974)